

EUROOPA PARLAMENT

2009–2014

Istungidokument

A7-0339/2013

21.10.2013

SOOVITUS

Nõukogu otsuse eelnõu riigihankelepingu muutmise protokollide sõlmimise kohta
(07917/2013 – C7-0180/2013 – 2013/0086(NLE))

Rahvusvahelise kaubanduse komisjon

Raportöör: Helmut Scholz

Kasutatud tähised

- * nõuandemenetlus
- *** nõusolekumenetlus
- ***I seadusandlik tavamenetlus (esimene lugemine)
- ***II seadusandlik tavamenetlus (teine lugemine)
- ***III seadusandlik tavamenetlus (kolmas lugemine)

(Märgitud menetlus põhineb õigusakti eelnõus esitatud õiguslikul alusel.)

SISUKORD

	lk
EUROOPA PARLAMENDI SEADUSANDLIKU RESOLUTSIOONI PROJEKT,.....	5
SELETUSKIRI	6
ARENGUKOMISJONI ARVAMUS	10
PARLAMENDIKOMISJONIS TOIMUNUD LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS.....	12

EUROOPA PARLAMENDI SEADUSANDLIKU RESOLUTSIOONI PROJEKT,

mis käsitleb nõukogu otsuse eelnõu riigihankelepingu muutmise protokollisõlmimise kohta

(07917/2013 – C7-0180/2013 – 2013/0086(NLE))

(Nõusolek)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse nõukogu otsuse eelnõu (07917/2013),
 - võttes arvesse riigihankelepingu muutmise protokollisõlmimise projekti (07918/2013),
 - võttes arvesse taotlust nõusoleku saamiseks, mille nõukogu esitas vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 207 lõike 4 esimese lõigule, kooskõlas artikli 218 lõike 6 teise lõigu punkti a alapunktiga v (C7-0180/2013),
 - võttes arvesse kodukorra artiklit 81 ja artikli 90 lõiget 7,
 - võttes arvesse rahvusvahelise kaubanduse komisjoni soovitusi ja arengukomisjoni arvamust (A7-0339/2013),
1. annab nõusoleku protokollisõlmimiseks;
 2. teeb presidendile ülesandeks edastada Euroopa Parlamendi seisukoht nõukogule, komisjonile ning liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele.

SELETUSKIRI

Riigihankelepingu olemus ja struktuur

Riigihankeleping on juriidiliselt siduv rahvusvaheline leping, milles käsitletakse juurdepääsu riigihanketurgudele ning milles mõned WTO liikmed osalevad. See mõnepoolne leping, mille üle peeti paralleelselt Uruguay vooruga läbirääkimisi 1994. aastal, jõustus 1. jaanuaril 1996. Leping koosneb kahest osast:

- põhitekst, milles määratakse pakkumismenetluse eeskirjad ning tagatakse menetluste läbipaistvus ja pakkujate võrdne kohtlemine;
- reguleerimisala, mis koosneb turulepääsu käsitlevatest lisadest, milles osalised täpsustavad, missuguse osa oma hanketurust nad rahvusvahelise konkurentsi jaoks avavad („käesoleva lepinguga hõlmatud hange”). Kõnealuse lepinguga hõlmatud hanke valdkonnas pakkumist esitades ei tohi lepinguosalisel kodumaiste pakkujate kõrval muid riigihankelepingu kohaseid pakkujaid diskrimineerida.

Juriidilise siduvuse kehtestamisega seoses tuleb riikidevaheliste vaidluste suhtes vastavalt riigihankelepingule kohaldada WTO vaidluste lahendamise süsteemi.

Riigihankelepingul on praegu 15 osalist, neist peaaegu kõik on arenenud riigid: Armeenia, Kanada, Euroopa Liit (seoses 27 liikmesriigiga), Hongkong, Island, Iisrael, Jaapan, Korea, Liechtenstein, Norra, Singapur, Šveits, Taiwan ja USA. 27 osalisel on vaatlejastaatus¹, seejuures läbirääkimised ühinemiseks on käimas järgmisel kümnel vaatlejariigil: Albaania, Hiina, Georgia, Kirgiisi Vabariik, Moldova, Uus-Meremaa, Omaan, Panama ja Ukraina.

Erinevalt kahepoolsetest lepingutest kehtestati riigihankelepingus ühised eeskirjad suurema riikide rühma jaoks. 1996. aasta leping oli siiski nähtavasti suurema osa WTO liikmete jaoks ebapraktiline. Võttes arvesse ka üldise kaubanduskeskkonna suundumusi, oli vaja muutust.

Läbirääkimised

Riigihankeleping on sisaldanud olemuslikku läbivaatamisklauslit, mis kohustab osalistel leppida kokku nii lepingu eeskirjades kui ka reguleerimisalas. See pakkus tingimusi läbirääkimiste alustamiseks 1999. aastal. 2006. aasta detsembris jõudsid riigihankelepingu osalised kokkuleppele eeskirju määrava põhiteksti läbivaatamise üle.

ELi nimel juhtis läbirääkimisi komisjon. Läbirääkimiste ajal jõustus Lissaboni leping, mis nõuab lepingu ratifitseerimiseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu nõusolekut. Menetlus ei võimalda aga Euroopa Parlamendil ja raportööril muuta lepingu teatavaid osi. Parlament saab öelda vaid kogu pakatile jah või ei. Seepärast on Euroopa Parlamendil ülesanne hinnata, kas lepingu pakutav kasu kaalub üles võimalikud kahjulikud aspektid ning kas leping astub üle Euroopa Parlamendi eelnevates otsustes määratud piiridest.

¹ Albaania, Argentina, Austraalia, Bahrein, Kamerun, Tšiili, Hiina, Colombia, Horvaatia, Georgia, India, Indoneesia, Jordaania, Kirgiisi Vabariik, Malaisia, Moldova, Mongoolia, Montenegro, Uus-Meremaa, Omaan, Panama, Venemaa Föderatsioon, Saudi Araabia, Sri Lanka, Türgi, Ukraina, Vietnam.

Rahvusvahelise kaubanduse komisjon on Euroopa Parlamendile korrapäraselt kirjalikult läbirääkimiste kohta teavet andnud.

30. märtsil 2013 jõudsid riigihankelepingu osalised üldise lepingu, sealhulgas reguleerimisala suhtes poliitilisele kokkuleppele. Kõik osalised peavad selle lõpliku lepingu ratifitseerima.

Muutmismenetlus

Muudetud riigihankelepingu ratifitseerimiseks tegi komisjon 22. märtsil 2013 artikli 207 lõike 4 alusel ettepaneku võtta Euroopa Parlamendi nõusolekul vastu nõukogu otsus riigihankelepingu muutmise protokollisõlmimise kohta. 14. juunil 2013 saatis nõukogu Euroopa Parlamendile ametliku pöördumise. Kui Euroopa Parlament on oma nõusoleku andnud, peab nõukogu otsuse vastu võtma. Seejärel antakse see hoiule WTO sekretariaati. Muudetud riigihankeleping jõustub, kui 2/3 lepinguosalistest on ratifitseerimismenetluse lõpetanud.

ELi huvi riigihankelepingu reguleerimisala laiendamisel

Paljudes riikides on valitsus ja selle kontrolli alla olevad asutused koos igat liiki kaupade suurimad ostjad – alates esmatarbekaupadest kuni tipp tehnoloogiliste seadmeteni.

ELis on *de jure* avatud riigihangete turg, kus Euroopa hankijad annavad välispakkujatele juurdepääsu, mis ulatub kaugemale riigihankelepinguga hõlmatud riigihangetest. Paljud riigid rakendavad aga kodumaiseid pakkujaid soodustavaid süsteeme. Riigihankeleping pakub ELi ettevõtjatele õiguskindlust välisturgudele sisenemiseks.

Lisaks on EL koostanud liidu siseturul toimuvaid riigihankeid käsitlevate õigusaktide alusel riigihangete pakkumismenetluse ühised eeskirjad. Osa õigusakte vaadatakse praegu läbi¹. EL on kehtestatud reeglid, millega suurendatakse läbipaistvust ja edendatakse kõrgetasemelisi pakkumismenetluse tavasid, nagu elektroonilised hanked. Läbipaistvuse suurendamine ELi riigihanke-eeskirjade eeskujul suurendab õiguskindlust ning aitab vöidelda korruptsiooni ja altkäemaksudega kolmandates riikides.

Iga valitsuse üks kõige olulisemaid ülesandeid on endiselt tagada üldist huvi pakkuvate teenuste tagamine ühiskonnale, eeskätt juurdepääs põhiteenustele, nagu vesi, peavari, jäätmekäitlus, tervishoid, haridus ja kultuur. Eri riikides rakendatakse eri meetodeid, et tasakaalustada see ülesanne vajadusega kulutada napp avalikke ressursse tulemuslikult ning püüelda ostetud teenuste ja kaupade parima väärtuse ja kvaliteedi poole. Paljudes riikides on riigihanked ka oluline vahend, millega ergutada piirkonna tööhõivet ja majandustegevust ning edendada keskkonnakaitse ja korralike töötingimuste kõrgeid standardeid. Erinevad ka hankeüksuste haldustasandid. Riigihankelepingul on seega keeruline ülesanne luua õiglased ja võrdsed võimalused ning tagada samal ajal piisavalt võimalusi poliitiliste otsuste ja mitmekesisuse jaoks. Riigihankelepingus püütakse seda lahendada teatud selgesõnalistes sätetes, milles käsitletakse keskkonnakaitse eesmärke, ning ehitushangete suhtes kehtivas suhteliselt kõrges piirmääras (5 miljonit USA dollarit).

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu läbirääkijad jõudsid juulis lõpliku teksti suhtes poliitilisele kokkuleppele.

Mõju töö-, sotsiaal- ja keskkonnaaspektidele ELis

Läbivaadatud riigihankeleping ei mõjuta töö-, sotsiaal- ja keskkonnaõiguse positsiooni ELis: küsimust, millises ulatuses võivad ELi hankijad nõuda kooskõla vastuvõtva liikmesriigi töö- ja keskkonnaõigusega, reguleerivad praegu läbivaadatavad ELi riigihangete direktiivid. Riigihankeleping kohustab siiski rakendama neid sotsiaal- ja keskkonnaeeskirju kõikide pakkujate suhtes, sõltumata sellest, kas nad pärinevad EList või riigihankelepingu osaliste hulka kuuluvatest riikidest.

Muudetud riigihankelepingu erijooned

Riigihankelepingu läbivaatamisega parandatakse pakkumismenetluse eeskirju määravat põhiteksti ning tagatakse suurem selgus ja läbipaistvus.

Parandatud eeskirjadega seoses püüdis EL läbirääkimiste käigus uue riigihankelepingu teksti ümber struktureerida, et järgida hankemenetluse järjekorda. Uued eeskirjad sisaldavad mitmeid uusi jooni:

- leping sisaldab võimalust kasutada elektroonilisi oksjoneid, mis pakub osalisriikide hankijatele täiendavat paindlikkust, näiteks lühemaid etteteatamistähtaegu elektrooniliste vahendite kasutamise korral;
- riigihankelepingu osalised peavad looma tasuta keskse elektroonilise andmebaasi, mis sisaldab ministriumide ja teiste kesksete hankijate avaldatud hanketeateid. Nende kohustuste juures on suuresti lähtutud ELi mudelist – ühtsest andmebaasist TED (Tender Electronic Daily);
- sarnaselt ELi süsteemiga tagatakse läbivaadatud valikueeskirjadega, et äriühingud, mis on mõistetud süüdi rasketes kuritegudes või muudes rasketes süütegudes või ametialaste käitumisreeglite vastu eksimises, saab hankemenetlusest välja jätta;
- läbivaadatud riigihankelepingu tekst hõlmab uusi sätteid lepinguga ühineda soovivate arenguriikide kohta. Arenguriigid, mis on alustanud lepinguga ühinemise protsessi, võivad kasutada ära üleminekumeetmeid, mis hõlmavad järgmist: i) eelishinnaprogramm; ii) korvamismeetmed; iii) teatavate üksuste või sektorite järkjärguline lisamine ning iv) piirmäärad, mis on esialgu suuremad alalistest piirmääradest. Kehtestatud on ka säte riigihankelepingu mis tahes konkreetse kohustuse hilisema kohaldamise kohta – välja arvatud nõue kohelda kõikide teiste lepinguosaliste asju, teenuseid ja teise lepinguosalise tarnijaid võrdselt –, mis vähim arenenud riikide puhul kehtib viis aastat pärast lepinguga ühinemist või muude arenguriikide puhul kuni kolm aastat. Seda perioodi on võimalik pikendada;
- läbivaadatud eeskirjades on viidatud – ELi riigihangete direktiivide eeskujul – tehnilistele kirjeldustele, mille puhul lubatakse hankijatel võtta tehnilistes kirjeldustes arvesse keskkonnavalaseid kaalutlusi;
- lisaks on EL saavutanud statistilise aruandlusega seotud praeguste kohustuste lihtsustamise. See hõlmab esitatavate andmete vähenemist, võimalust esitada

prognoose ja kohustusest erandi tegemist nendele lepinguosalistele (nt EL), kellel on keskne andmebaas.

Laienenud reguleerimisalaga seoses hõlmab sõlmimisega kaasnenud turulepääsu täiendamine järgmist:

- osaliste reguleerimisalasse kuulub lepingu alusel (vähemalt) enam kui 200 täiendavat kesket, kohalikku ja muud valitsusasutust;
- esimest korda kuuluvad reguleerimisalasse Korea BOT-tüüpi (ehita – käita – anna üle) lepingud;
- teenuste täiendatud reguleerimisala peaaegu kõikide osaliste puhul, näiteks telekommunikatsiooni teenuste valdkonnas;
- asjade reguleerimisala on mõnevõrra täiendatud;
- esimest korda kuuluvad kõikide lepinguosaliste puhul reguleerimisalasse kõik ehitusteenused, sõltuvalt asjakohastest piirmääradest;
- lepingu alusel kohaldatud piirmäärade alandamine mõne lepinguosalise, täpsemalt Iisraeli, Jaapani, Korea ja Madalmaade (Arubaga seoses) puhul;
- laiendatud reguleerimisala Jaapani erasektori rahastamisalgatuse puhul;
- Iisraeli korvamismeetmete (praegu 20% iga välispakkujaga sõlmitud hanke puhul) järkjärguline kaotamine;
- USA „Buy American” tingimuste kõrvaldamine asutuse Rural Utilities Service rahastatavatest hangetest.

Üldiselt saavutas EL turuvõimalusi seoses hankijaskonna laienemisega (täpsemalt EMP riikide, Kanada, Lõuna-Korea, USA, Iisraeli, Taiwan, Hongkongi (Hiina) puhul), seoses asjade ja teenuste reguleerimisalaga, samuti seoses reguleerimisalasse kuuluvate asjade ja teenuste piirmääradega (täpsemalt Jaapani, Korea ja Iisraeli puhul). See tagab ELi jaoks ligikaudu 30 miljardi euro ulatuses täiendavaid turulepääsuvõimalusi.

Vastutasuks tegi EL hankijaskonna laienemisega seotud pakkumisi EMP riikidele, Šveitsile, Taiwanile, Jaapanile ja USAle. Liit pakkus ka töökonsultatsioone Koreale, EMP riikidele ja Šveitsile, pakkus Jaapanile vastastikust osalist raudteesektori avamist ning Kanadale keskvalitsusest madalama taseme hangete avamist.

17.9.2013

ARENGUKOMISJONI ARVAMUS

rahvusvahelise kaubanduse komisjonile

nõukogu otsuse eelnõu kohta riigihankelepingu muutmise protokollis sõlmimise kohta
(07917/2013 – C7-0180/2013 – 2013/0086(NLE))

Arvamuse koostaja: Filip Kaczmarek

LÜHISELGITUS

1994. aasta riigihankelepingu osaliste arv on piiratud ja enamik neist on arenenud majandused. Üks muudetud riigihankelepingu eesmärke on praegust osaliste arvu suurendada. Seetõttu sisaldub selles arenguriikidele mõeldud motiveerivaid klausleid, nagu näiteks võimalus kehtestada ajutiselt kõrgemad piirmäärad ning lisada järk-järgult hankijaid ja sektoreid, et lihtsustada üleminekut rahvusvahelisele konkurentsile avatud majandusele.

Siiski ei ole täiesti selge, kas arengumaade eri- ja diferentseeritud kohtlemist käsitlev muudetud klausel praegu kehtivaid eeskirju tõepoolest paremaks muudab. Uus tekst võimaldab arengumaade turgude täiendavat kaitset üleminekuperioodil, samas kui praegu on võimalik leppida kokku erandites, mis ei ole ajaliselt piiratud. Teisest küljest ei paku uus tekst arengumaadele oluliselt kergemat pääsu teiste riigihankelepingu osaliste turgudele.

Vaatamata üldisele positiivsele arengule hankemenetluste ja läbipaistvuse valdkonnas ei tohi aga lubada, et riigid allkirjastaksid selle lepingu, tõendamata selgelt, et saadav kasu on suurem kui kulud – nt liitumisprotsessiga seotud halduskulud ning sotsiaalsed ja majanduslikud kulud seoses riigihanketurgude kadumisega kodumaiste ettevõtete jaoks – ja töötamata välja vajalikud turvavõrgustikud, et selliste turgude kadumise mõju oleks võimalikult väike.

Vaatamata muudetud tekstis esinevatele eelnevalt nimetatud puudustele võib riigihanketurgude liberaliseerimise pikaajalist mõju ja sellega kaasnevat kergemat turulepääsu pidada positiivseks arenguks.

Arengukomisjon palub vastutaval rahvusvahelise kaubanduse komisjonil teha Euroopa Parlamendile ettepanek anda nõusolek.

PARLAMENDIKOMISJONIS TOIMUNUD LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS

Vastuvõtmise kuupäev	17.9.2013
Lõpphääletuse tulemus	+: 17 -: 6 0: 0
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Thijs Berman, Michael Cashman, Ricardo Cortés Lastra, Corina Crețu, Leonidas Donskis, Mikael Gustafsson, Filip Kaczmarek, Miguel Angel Martínez Martínez, Gay Mitchell, Norbert Neuser, Maurice Ponga, Jean Roatta, Birgit Schnieber-Jastram, Michèle Striffler, Keith Taylor, Patrice Tirolien, Ivo Vajgl
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliige/asendusliikmed	Philippe Boulland, Edvard Kožušník, Isabella Lövin, Judith Sargentini
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliige/asendusliikmed (kodukorra art 187 lg 2)	Emma McClarkin, Elżbieta Katarzyna Łukacijewska

PARLAMENDIKOMISJONIS TOIMUNUD LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS

Vastuvõtmise kuupäev	14.10.2013
Lõpphääletuse tulemus	+: 21 -: 0 0: 2
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Laima Liucija Andrikiene, Maria Badia i Cutchet, Nora Berra, Daniel Caspary, Maria Auxiliadora Correa Zamora, Andrea Cozzolino, George Sabin Cutaş, Marielle de Sarnez, Christofer Fjellner, Yannick Jadot, Franziska Keller, Bernd Lange, Vital Moreira, Paul Murphy, Niccolò Rinaldi, Peter Šťastný, Robert Sturdy, Jan Zahradil
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliige/asendusliikmed	Jarosław Leszek Wałęsa
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliige/asendusliikmed (kodukorra art 187 lg 2)	Elisabeth Jeggle, Krzysztof Lisek, Iosif Matula, Catherine Stihler